

OSMO TIILILÄN TEOLOGIAA VI

Väinö Hotti

(nettikuva)

Tietoja

Kuvaus

Timo Junkkaala on teologian tohtori ja Helsingin yliopiston dosentti kirkkohistorian alalla. Hän jäi eläkkeelle Suomen Raamattuopiston toiminnanjohtajan tehtävästä 1.5.2015, mutta toimii yhä Perusta-lehden päätoimittajana. [Wikipedia](#)

Syntyi: 22. lokakuuta 1948 (ikä 75 vuotta), [Helsinki](#)

Kirjat: [Osmo Tiililä-- protestantti](#), [Oikein väärin ymmärretty Luther](#)

Timo Junkkaala, Osmo Tiililä - protestantti (PerusSanoma Oy 2004, s.828).

(nettikuva)

Tietoja

Kuvaus

Osmo Antero Tiililä toimi Helsingin yliopiston dogmatiikan professorina 1939–1967. Hän oli paitsi professori ja tutkija myös tuottelias kirjoittaja ja suosittu kristillinen puhuja, joka kokosi suuret kuulijajoukot. Hänen kiinnostuksensa tutkijana suuntautui erityisesti herätysliikkeisiin. [Wikipedia](#)

Syntyi: 3. maaliskuuta 1904, [Tampere](#)

Kuoli: 16. joulukuuta 1972, [Helsinki](#)

Kirjat: [Elämäni ja kirjani](#), [Syvällä kulkee väkevä virta: valitut runot](#), [Antti J. Pietilä: kiistelty kirkonmies](#)

Väitöskirja

Maaliskuun 15. päivänä 1934 vt. professori Yrjö J.E. Alanen esitteli teologiselle tiedekunnalle Tiililän väitöskirjakäsikirjoituksen, jonka otsikko oli **Uskonnollinen turvallisuus syntien anteeksi saamisen valossa**. Lausunnot päätettiin pyytää **Eelis Gulinilta ja Alaselta**. Viikkoa myöhemmin tiedekunta myönsi painatusluvan ja määräsi Alasen vastaväittäjäksi ja Gulinin kustokseksi (215).

Painetussa väitöskirjassa aihe oli muuttunut muotoon

Anteeksiantamukseen perustuva uskonnollinen turvallisuustila (215).

Tiililä **kritisoi** uskonnonhistoriallista koulua kristinuskon suhteellistamisesta, Ritschliä Jumalan vihan kieltämisestä, Eelis Gulinia lakikäsitteestä ja Karl Holliä vanhurskauttamisopista. Tiililän mukaan Holl rationalisoi sanoessaan, että **vanhurskaaksi julistaminen ilman vanhurskaaksi tekemistä on mahdotonta**. Tiililän mukaan vanhurskaaksi julistaminen on absoluuttinen armoteko, vanhurskaaksi tekeminen täällä ajassa relatiivinen. **Vanhurskaaksi julistaminen on sovituksen pääsisältö, vanhurskaaksi tekeminen sen seuraus**. Vanhurskauttamisessa ihminen saa korkeimman turvallisuuden, mikä ajassa on mahdollista, koska Jumala-suhde on siinä täydellinen. Jeesuksen pelastustyössä on turvallisuuden perusta (216).

*”Islamista Tiililä totesi, että sen opetuksessa synty on aina syyllisyysyhtä. Islamin fatalismi tarjoaa sinänsä erinomaisen turvallisuuden tunteen, mutta siinä on Tiililän mukaan ongelmia, koska islam on sanan varsinaisessa merkityksessä **lakiuskonto**. Islamin perimmäinen ongelma on, että Muhammedilla oli **väärät tiedot Jeesuksesta**” (217) ...*

*”Kirjan lopussa Tiililä tiivistä sanottavansa seuraavasti: Uskontojen välinen kysymys huipistuu **Jeesuksen absoluuttisuuteen**. Jeesus ei ole vain ajatusten välittäjä vaan **pelastuksen suorittaja**. **Tämä kaikki avautuu vain uskolle**, mutta tutkimus voi ”näihin seikoihin nojautuen ikään kuin viittoilla Kristusta kohti” (217).*

*”Uskonnot eivät muodosta kristinuskoon johtavaa porrasta, niin **että niitä saatettaisiin pitää Vanhaan testamenttiin verrattavina kasvattajina Kristukseen**. Tässä suhteessa erehdytään usein varsinkin nykyisen liberaalisen amerikkalaisen lähetystyön piirissä. Me olemme halunneet tuoda esiin näkemyksen siitä, että kristinuskosta antaa tyydytyksen, joskin omalla tavallaan, juuri niille ihmishengen tarpeille, jotka uskontojen maailmassa näkyvät enimmänsä silmiinpistävinä. Se kokoaa yhteen ihmiskunnan uskonnollisen etsimisen päälinjat ja antaa oman vastauksensa. Jos todellista maailman uskontoa etsitään, **on se löydettävissä juuri kristinuskosta**, joka yhdistää valtavassa synteessä ihmisten uskonnollisen turvallisuustarpeen ja pystyy sen täydellisesti ja lopullisesti tyydyttämään. ’Paikka’ on Jumalan lapseus ja **’tie’ on Jeesus Kristus**” (217-218).*

Kyvykkyyttä – heikkouksia

*”Kun Gyllenberg, Ruuth ja Puukko tyytyivät ilmoittamaan pääasiassa yhtyvänsä vastaväittäjän (Yrjö J.E. Alanen) hyväksyvään lausuntoon, saattoi tiedekunta hyväksyä Tiililän väitöskirjan liseniaattitutkintoa varten. **Teologinen tiedekunta myönsi Osmo Tiililälle teologian tohtorin arvon 30.5.1934**”* (219).

*”Myöhemmissä omissa arvioissa Tiililä myönsi, että työ olisi edellyttänyt paljon laajempaa kielitaitoa kuin mikä hänellä oli. Olisi tullut osata sanskriittia, palia ja arabiaa...Suurimpana ongelmana Tiililä myöhemminkin piti sitä, että **hän oli joutunut tekemään työn jokseenkin ilman ohjausta...Kovin korkeatasoisena Tiililä ei myöhemmässä arvioinnissaan väitöskirjaansa pitänyt. ”Pääsin kai läpi yhtä hyvin hyvällä onnella kuin ansioin”*** (219) ...

Tuomion evankeliumi

*”Totuuskysymyksen lisäksi Tiililä käsitteli vanhurskautta ja kärsimyksen ongelmaa. Vanhurskauttamisen kohdalla hän teki eron Kristuksen tähden luetun vanhurskauden ja meissä toteutuvan vanhurskauden välillä. Ensin mainittu tuo omantunnon rauhan ja pelastusvarmuuden, jälkimmäinen on **aina epätäydellistä...Kärsimysongelman ratkaisu on Tiililän mukaan siirrettävä maailmantuomioon**”* (222).

*”Yhtäläisyyksistä (muihin uskontoihin) huolimatta kristinuskon tuomiokäsitys on hänen mukaansa kuitenkin ainutlaatuinen. **”Ihminen on Jumalan edessä joko kokonaan vanhurskas Kristuksen työn nojalla uskon kautta tai kokonaan syntinen ilman Kristusta vähääkään riippumatta siitä, miten pitkälle hän eettillisessä kilvoittelussa on päässyt**”* (223) ...

Muut uskonnot ...

”Uskontojen perustajat olivat Jeesusta lukuun ottamatta itsekin etsijöitä” (241) ...

”Vaikka hän (Tiililä) pyrki tutkijan rooliin, hänen otteensa oli jatkuvasti lähempänä lähetystyöntekijän apologiaa kuin uskontotieteilijän viileää objektiivisuutta” (242) ...

Kärsimyksen ongelma

”Tiililä käsitteli kärsimyksen ongelmaa Teologisessa aikakauskirjassa vuoden 1940 alussa julkaistussa artikkelissa...Tiililä kirjoitti huomiota kolmeen seikkaan...

Ensimmäkin siihen, että Jumalalla on Raamatun mukaan maailmansuunnitelma, jota hän toteuttaa.

Toiseksi Tiililä totesi, että Jumalan vaikutuksen lisäksi maailmassa on pahuuden henkivalta, joka taistelee Jumalaa vastaan "nostattaen ihmiset saatanalliseen itsekoroitukseen ja luuloteltuun riippumattomuuteen". Tämän vallan tähden paratiisitila on ihmisiltä suljettu. Tässä merkityksessä **kärsimykset ovat synnin seurausta**. Ihminen kärsii omien syntiensä tähden. Mitä ihminen kylvää, sitä hän niittää. Kristillisen käsityksen mukaan **maailma on pahan vallassa eikä ole toivoa jonkinlaisesta vähittäisestä onnellisuuden kasvusta. Mutta toisaalta Jumala on pahaa vahvempi. Saatanakin on Jumalan saatana, jolla on vain rajattu mahti. Hän kiusaa ja turmelee Jumalan työtä, mutta ei rajattomasti.**

Kolmas tärkeä seikka oli Tiililän mukaan se, että Jumalan rakkaus ylittää kaikki ansio-, palkka tai rangaistusnäkökohdat. Se tulee erityisesti näkyviin Kristuksen sovitustyössä. Kristus on Jumalan rakkauden tae. Kaitsel-mususkon suuri jännite on Tiililän mukaan siinä, että Jumalan suhde maailmaan on Kristuksen tähden **armon suhde, mutta kuitenkin myös synnistä aiheutuvat Jumalan rangaistukset yhä painavat ihmiskuntaa**” (258).

”Kärsimyksellä oli Tiililän mukaan kaksi puolta. Yhtäältä on kysymys **Jumalan tuomiosta ja rangaistuksesta, mutta toisaalta samalla hänen rakkaudestaan**. Hän lisäsi, että on paljon myös sellaista kärsimystä, johon ei näytä sopivan puhe sen paremmin rangaistuksesta kuin rakkaudesta-kaan.

Pienten lasten, sairaiden ja monien muiden kärsimykseen ei tunnu olevan mitään selitystä. ”Meidän on näiden näköalojen edessä loppujen lopuksi painettava käsi suomme eteen ja odotettava kerran tulevaa tuomion evankeliumia” (268) ...

DOGMAATIIKAN JA SIVEYSOPIN PROFESSORIKSI 1942

”Hän (Tiililä) puhui siitä, kuinka uudestisyntymätön ei voi ymmärtää Kristuksen sovitustyötä, vaan koko sovitusoppi on sellaiselle ihmiselle ”hullutusta”.

Tiililän mukaan pelkkä inhimillinen viisaus ei riitä jumalallisten totuuksien käsittelemisessä, vaan tarvitaan Pyhä Henki, jotta Raamattua voi ymmärtää oikein. Tiililä arvosteli ns. koko maailman autuuden oppia ja suuntasi näin kritiikin evankelisen liikkeen opetusta vastaan. Tiililän mukaan sovituksessa ei ole kysymys vain ihmisen aseman muutoksesta, ei vain Jumalan ja ihmisen välisestä suhteesta, vaan myös ihmisessä itsessään tapahtuvasta muutoksesta. Sovitus sisältää Tiililän mukaan enemmän kuin vain syyllisyyden poistamisen” (272).

Johanssonin ihailija

(nettikuva)

GUSTAF JOHANSSON
10.1.1844 – 27.7.1930

*”Tiililä tunki siis sympatiaa Johanssonia kohtaan eikä myöskään kavahtanut tämän kielteistä suhtautumista ekumeeniseen liikkeeseen. Pitkäaikaisesta arkkipiispasta ei Tiililän mukaan enää 1930-luvulla juuri puhuttu eivätkä nuoremmat teologit tuntuneet hänestä juuri mitään tietävän. **Tiililä koki, että Johanssonin tutkiminen liittyi hyvin hänen omaan ”konservatiivisluonteiseen” teologiseen kehitykseensä**” (273) ...*

*”Johanssonin kuuluisin linjaus oli **tuomio ekumeeniselle liikkeelle ja Ruotsin arkkipiispalle Nathan Söderblomille...**” Tukholman maailmankonferenssi on antikristillisen vallan ensimmäinen maailmankokous...” **Ekumeenisen uskon suurin hairahdus on siinä, että se on tästä maailmasta**” (274-275).*

”Tiililä totesi, että Johansson oli ekumenia vastaisessa asenteessaan lähes yksin koko protestanttista ja ortodoksisista kristikuntaa vastaan” (275).

”Tiililän mukaan Johanssonin johdonmukaisuus perustui ehjään uskonsuhteeseen Kristukseen, luonteen lujuteen ja siihen, että hän piti kiinni Raamatun ohjeellisuudesta ” (276).

”Tiililä oli ilmeisesti jollakin tavalla samastunut Johanssoniin ja näki oman tehtävänsä dogmatiikan professorina samantapaiseksi "tähytäjäksi" tai muistuttajaksi kuin millaiseksi hän kuvasi Johanssonin” (276) ...

Lain kolmas käyttö

*”Vielä kolmannenkin kirjan Tiililä päätti tehdä professorikilpaan. Hän valitsi Luther-tutkijoita jakaneen aiheen, **opettiko Luther lain kolmatta käyttöä vai ei**” (280).*

*”Tiililä oli kuitenkin sitä mieltä, että lundilaiset olivat ahtaneet Lutherin koko teologian **"antinomistiseen kaavaan"**...**Lutherilla oli jopa käsite lain kolmas käyttö**” (281).*

"Vasta nyt laki tuleekin pitää... kun Pyhä Henki sytyttää meissä uuden tulen ja liekin, nimittäin rakkauden ja hallun täyttää Jumalan käskyt" (281).

*”Tiililä kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että **Paavalin kirjeissä kristillisille seurakunnille on lukuisia varoituksia ja kehotuksia** ” (281).*

*”Hänen (Tiililän) mukaansa asian ratkaisee se, että **Raamatussa on niin paljon kehotuksia uskoville**. Hän kysyi, miksi kristittyjä tulee varoittaa ja muistuttaa, jos he spontaanisti tekevät Jumalan tahdon mukaan. **"Spontaanisuuden lipunkantajat ovat suurissa vaikeuksissa kaikkien hurmahenkien kanssa"** (282).*

Herätysliikkeet tutkimuskohteeksi

*”Tiililän esitelmän perusteeksi oli, että suomalaisen teologian tuli nousta **Raamatun ja kansallisten herätysliikkeiden pohjalta** ” (285).*

"Vasta silloin kun vakaumus Raamatun ehdottomasta arvovallasta ja omakohtainen uskonelämä kulkevat käsikädessä, teologia saattaa edistää kristinuskon totuuden tuntemista" (285) ...

"Tiililän esitelmä oli voimakas linjaus perinteisen kristillisyyden ja teologian puolesta. Samalla se sisälsi suorastaan häkellyttävän suomalaisen kristillisyyden ja erityisesti herännäisyyden korostuksen... Asiaan vaikutti myös se, että evankelisuudessa suosittiin Tiililän mukaan väärää, ns. koko maailman autuuden oppia" (286) ...

"Tiililä yhtyi Stenbäckin ajatukseen siinä, että teologian ja teologin tulee olla kosketuksissa Jumalan sanaan. Tutkijan omakohtainen uskonelämä on välttämätön edellytys oikeiden tulosten saavuttamiselle. Usko oli Stenbäckin mukaan "teologin silmä". Tiililän mukaan uskontoa pystyy oikein tutkimaan vain siitä osallinen" (292) ...

Alatietä oppimassa

"Tiililä piti valitettavana sitä, ettei kristittyjen yhteys ole voinut toteutua. Ainoaksi yhdistäväksi siteeksi hänen mukaansa jäi rakkaus. Sota oli johtanut kristittyjä lähemmäksi toisiaan. Tiililä kysyi, "eikö todellisen kristillisen rakkauden synty ole aina riippuvaista siitä, olemmeko oikein tajunneet ja vastaanottaneet evankeliumin" (294) ...

Malmivaaran opissa

(nettikuva)

"Tiililä haki Malmivaarasta tukea lain kolmatta käyttöä koskevassa kiistassa ja vakuutti siis Malmivaaran opettaneen lain kolmatta käyttöä. Tiililän mukaan Malmivaara ja herännäisyys olivat ymmärtäneet Lutheria paremmin kuin evankelisuus siinä, ettei usko ole vain lepoa vaan myös ahdistusta ja taistelua... Hän arvosteli Malmivaaraa kuitenkin siitä, että tämä "saattaa katsoa vääräksi hengelliseksi kerskaukseksi sellaisenkin pelastuksen ilon, jota varsin hyvin voidaan uustestamentillisesti perustella" (295).

WILHELMI MALMIVAARA
13.2.1854 – 12.1.1922